

# Indholdsplan

## Hadsten Fri Fagskole 2018-2019

Søndag 5/8 2018 kl. 14 - Lørdag 29/6 2019 kl. 14

## Indholdsfortegnelse

|   |    |
|---|----|
| Indledning  | 3  |
| Værdigrundlag   | 3  |
| Formål  | 3  |
| Idegrundlag   | 3  |
| Målgruppe   | 4  |
| Skolens niveauer  | 4  |
| Parat til erhvervsuddannelse                              |    |
| Parat til job   |    |
| Parat til uddannelse                                      |    |
| Pædagogik, tilrettelæggelse og gøremålsundervisning       | 4  |
| Livsoplysning, Folkelig oplysning og Demokratisk Dannelse | 5  |
| Kostskolelivet – pædagogisk og anden samvær               | 5  |
| Linjerne   CARE   | 6  |
| GAME  |    |
| FOOD/TOG  |    |
| 10. klasse fag – Dansk, Engelsk og Matematik              | 15 |
| MiLife  | 17 |
| Projektfag  | 18 |
| Dansk uden afgangsprøve                                   | 18 |
| Matematik uden afgangsprøve                               | 19 |
| Værksted  | 20 |
| Motion og Idræt   | 21 |
| Valgfag   | 22 |
| Botræning   | 22 |
| Morgen-, aften-fredags- og fællessamling                  | 23 |
| Linjeture, Udlandstur og Friluftsture                     | 23 |
| Vejledning – herunder brobygning og OSO                   | 24 |
| Inklusion   | 25 |
| Specialundervisning                                       | 25 |
| Mentorordning   | 25 |
| Kontaktlærerordning                                       | 25 |
| Evaluerings   | 25 |
| Afrunding   | 26 |

## Indledning

Skolens indholdsplan beskriver, hvorledes undervisning og samvær opfylder skoleformens hovedsigte: Livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse.

På de frie skoler arbejdes og leves der i tre forskellige læringsrum: Undervisning, pædagogisk tilrettelagt samvær og øvrigt samvær. Vi vil i det følgende primært beskrive skolens pædagogiske praksis i to af disse rum, nemlig i skolens undervisning og i skolens pædagogisk tilrettelagte samvær.

## Værdigrundlag

Hadsten Fri Fagskole tager i sin dagligdag udgangspunkt i følgende værdier:

Vi mener, at

- æstetik i hverdagen rummer særlige erkendelses- og kommunikationsmuligheder
- følelser, intuition, tænkning og sansning udvikler kreativitet og innovation
- selvtillid og selvværd er vigtige for den personlige udvikling og er af stor betydning for konstruktiv udbytte af personlige og faglige ressourcer

Vi vil skabe

- fortrolighed med demokratiske muligheder og krav

Vi giver eleverne

- mulighed for at deltage i et forpligtende fællesskab, hvor der er plads til forskellige holdninger og meninger, og hvor alle har et medansvar for, at fællesskabet fungerer
- mulighed for at udvikle sunde kost- og motionsvaner og for at udvikle kompetencer til at kunne tage vare på egen sundhed

## Formål

Hadsten Fri Fagskole er en uafhængig selvejende undervisningsinstitution. Vores formål er at drive en Fri Fagskole indenfor rammerne af de gældende regler om frie kostskoler.

## Idegrundlag

Vi ønsker at

- styrke elevernes selvtillid og medvirke til at gøre dem til selvstændige mennesker med mod på livet
- gøre eleverne bevidste om og give dem forståelse for den virkelighed, som de er en del af, så de udvikler sig til aktive og ansvarlige samfundsborgere
- udbrede en positiv holdning til moderne ernæringsprincipper

## Målgruppe

Skolens elever skal jf. lovgrundlaget, være fyldt 16 år og/eller have gennemført 9. klasse. Vi henvender os til elever, som er på vej til eller i gang med en ungdomsuddannelse og aldersgruppen ligger fra 16 til ca. 25 år.

## Skolens niveauer

Den daglige undervisning tilrettelægges ud fra 3 sigtepunkter:

- a) *Parat til Erhvervsuddannelse (PtE)*
- b) *Parat til Job (PtJ)*
- c) *Parat til Uddannelse (PtU)*

### PtE

Størstedelen af eleverne på årgang 2018-19 sigter mod at starte på en erhvervsuddannelse.

Det gør de ved at koble afklarings- og læringsdelen på en af linjerne mod arbejde med mennesker, arbejde med mad og events eller arbejde med spiludvikling og design- MED en hel eller delvis 10.klasse.

Vi har med andre ord en stamgruppe elever, der følger en hel 10.klasse og sammen med dem går andre elever, som kan have dansk og/eller matematik enkeltfag efter behov. Niveaulet er lagt efter en 10.klasse undervisning – men på mindre klasse enheder end man typisk ellers møder: 10-14 elever.

### PtJ

Ca. en tredjedel af eleverne ved skoleårets start går på STU eller EGU. Disse er også ungdomsuddannelser, men er særligt eller individuelt tilrettelagte for unge som er målgruppebestemte til ikke at kunne tage en egentlig ungdomsuddannelse. Niveaulet for disse er oftest mellemtrinnet, rent bogligt, men reflektorisk og kognitivt kan niveaulet være mere spredt. Ofte er det udfordringer af social og personlig art, og ikke kognitivt, der forhindrer dem i her og nu at kunne tage en ungdomsuddannelse. Undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i den til hver tid værende elevgruppes forudsætninger.

### PtU

Vi vil i foråret 2019 tilbyde et hold for unge, som holder pause i en ungdomsuddannelse, hvor de enten skal genopbygge robusthed til at fortsætte eller skal skifte retning. Disse har været fagligt erklæret uddannelsesparate, og niveaulet lægges derfor en tak højere end for PtE. Der er på dette hold mere vægt på afklaring og personlig styrkelse til at genstarte.

## Pædagogik, tilrettelæggelse og gøremålsundervisning

Det er vores målsætning, at eleverne gennem et ophold hos os skal modnes og rustes bedre til livet efter Hadsten Fri Fagskole, såvel fagligt som personligt. Derfor støtter vi eleverne i at øve og mestre tre forskellige fællesskaber: De personlige, selvvalgte fællesskaber (mig og de andre), de lærende fællesskaber (mig og uddannelsen) samt de ansvarlige fællesskaber (mig og samfundet). For eleverne på Parat til Erhvervsuddannelse (PtE) er der et særligt fokus på at hjælpe frem mod uddannelses- og erhvervsparathed, og

for Parat til Job-eleverne handler det om at hjælpe til en parathed til job. For begge elevgrupper handler det om at øve til selvstændighed og ansvarstagen for eget liv. Som led i dette arbejde, har gøremålsundervisningen en central plads i vores pædagogiske praksis. Gøremålsundervisning er en undervisning, der er tilrettelagt med indhold og udfordringer for såvel ånd som hånd. Kort fortalt bliver det, der skal læres, indøvet ved inddragelse af krop/hænder og hjerne i timerne. Undervisningen søges gjort praksisnær, anvendelsesorienteret og differentieret efter den enkelte elevs niveau, og målet er at fremme elevernes aktive deltagelse og læring. Gøremålsundervisningen findes både på vores linjer, i de boglige fag og i værkstedsfagene, og det tilstræbes at finde relevante ud-af-huset-ekskursioner og projekter, så dét, der læres i klasselokalet, også knyttes op på fænomener i det omgivende samfund. På HFF tager undervisningen ikke afsæt i en fast lærebog, men derimod udvikles undervisningsmaterialer, som tager udgangspunkt i elevernes nære miljø, hverdag og linjefag.

## **Livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse**

Alt, hvad vi laver på Hadsten Fri Fagskole skal og kan relateres til dette tredobbelte hovedsigte. Hos os opfatter og anvender vi begreberne således: Livsoplysningen drejer sig om at prøve at forstå de grundlæggende temaer i et menneskeliv. Hvilke elementer indgår i vores liv fra fødsel til død? Det er, lidt forenklet sagt, spørgsmålet om "hvad er et menneske, og hvem er du?". Folkelig oplysning ser vi som et delelement af livsoplysningen. Vi lever i forskellige folkelige sammenhænge, både her og nu samt historisk. Hvis vi ikke forstår sammenhænge, starter vi altid fra bunden og risikerer at begå gamle fejl. Her er grundspørgsmålet mere "hvilken historisk og kulturel kontekst er vi indfældet i, og hvem er "vi?". Den demokratiske dannelse er en delmængde af den folkelige oplysning. Vi lever i et demokratisk land, og det skal vi hjælpe eleverne til at være med til at vedligeholde, bidrage til og drage omsorg for. Det handler om at vokse til at være myndig. At eleverne dannes til at agere i den verden vi lever i, alene og sammen med andre. Så spørgsmålet her er, "hvordan hævder du din ret i demokratiet, uden at træde andre under fode?", og at bidrage til det fælles på bedste vis.

På Hadsten Fri Fagskole vil man se hovedsigtet implementeret i stort som i småt på skolen. Om det er i morgensamlinger, i undervisningen, i det pædagogisk tilrettede samvær eller i det øvrige samvær.

## **Kostskolelivet – hustid – klar til dagen – måltider**

På Hadsten Fri Fagskole spiser eleverne sammen tre gange om dagen, og derudover kan eleverne deltage i 3 mindre serveringer dagligt. Hvert hovedmåltid vil typisk afvikles som en buffet, og der er faste pladser i spisesalen. Lærerne sidder med ved bordene ved deres k-elever, og er med til at fremme en grundlæggende socialisering omkring måltidet samt sikre, at maden behandles og omtales med respekt for fagligheden og håndværket, som ligger til grund for tilblivelsen. Ved hovedmåltiderne er mobiltelefoner ikke fremme, vi vil, at eleverne skal være nærværende og til stede ved bordet.

Eleverne bidrager i begrænset omfang til servering samt oprydning ved og efter måltiderne gennem køkkenvagter i vores store køkken. Desuden har eleverne ansvar for, såvel i hustid som i klar til dagen, at holde egne værelser rene og ordentlige, ligesom de skal

rengøre de toiletter og bade, der hører til deres værelser. Det prioriteres højt, at alle elever tilegner sig kompetencer i forbindelse med rengøring, oprydning mm., ligesom at de skal have styr på personlig hygiejne samt på at være klar til at modtage undervisning. I det øvrige samvær på Hadsten Fri Fagskole er en vagtlærer altid tilstede. Alle værksteder og lokaler kan frit benyttes af eleverne i fritiden, ligesom vi har firmamedlemskab til det lokale træningscenter, så eleverne gratis kan træne. De forskellige vagtlærere sætter dagligt aktiviteter i gang på vagterne på baggrund af elevernes ønsker. Elever, der ønsker at være på skolen i weekenderne, deltager i en fælles, obligatorisk aktivitet om lørdagen. Desuden hjælpes elever og vagtlærer ad med tilberedning/oprydning i forbindelse med weekendens måltider.

## CARE

Care er linjen for dig, der gerne vil ud at arbejde med mennesker – hvad enten det er børn, unge eller ældre” (jf. hadstenff.dk). På linjefaget Care bliver eleverne gennem praksisnær gøremålsundervisning og teori klogere på det at være menneske, og på hvad der skal til, hvis de skal ud og agere professionelt i feltet. Undervisningen på linjen er differentieret, alt efter om du er PtJ-elev eller PtE-elev. Er du PtJ-elev skal du gøres klar til job indenfor området, mens PtE-elever kan få afklaret, om fremtidig uddannelse på SOSU er ønsket/realistisk. Undervisningen for PtE-eleverne sigter mod at forberede dem til optagelse på GF2 SOSU eller GF2 PA. På linjen arbejder vi både teoretisk og praktisk, og vi har et tæt samarbejde med eksterne samarbejdspartnere (dagpleje, børnehave, SFO, ældrecenter mm.) i lokalområdet. Der er to årlige fagprøver, en indenfor børneområdet og en indenfor ældreområdet, og her hyres eksterne censorer ind – fx fra vores samarbejdspartner SOSU Østjylland.

Alle elever skal under en bred kam stifte bekendtskab med de fagområder, der undervises i på grundforløbene. Det er fx psykologi og pædagogik, sundhedsfremme og forebyggelse, samfundsfag, aktivitetsfag, kommunikation og konflikthåndtering. Der er ikke kun et fagligt, studieforberedende sigte med undervisningen, men også et livsoplysende. Som en del af Care kan du få et førstehjælpsbevis på modulet Hjerte-lunge-redning og førstehjælp ved tilskadekomst.

Care er et fag, der er som skabt til gøremålsundervisning, og der indgår mindst 2 praktikmuligheder i året, samt en brobygning på SOSU. Vi vægter inddragelse af eleverne i planlægning af årshjulet, og hermed bliver mødestabilitet og din personlige kommunikation en vigtig kompetence i faget.

## GAME

Vi ønsker at vække elevernes nysgerrighed og opøve deres kritiske sans overfor computerspil. Sidst men ikke mindst er det væsentligt at eleverne kan blive afklaret i forhold til en uddannelse i IT-branchen.

### Mål

Er at eleverne igennem udvikling af computerspil får erfaring med:

- Game-engin'en Unity 3D I GAME arbejder eleverne bl.a. med computerspil, game design og forståelse af den samfundsmæssige kontekst computerspil og game

design indgår i. Formålet med faget er at give eleverne mulighed for at udbygge deres viden om og færdigheder indenfor programmering, grafisk design og udtryk, story Telling og spildannelse. Gennem arbejde med udvalgte emner skal eleverne have oplevelser og opnå erfaringer, der øger deres kendskab til metoder og begreber indenfor udvikling af computerspil

- Programmeringssproget C#
- Photoshop
- 3D Studio Max

Samt oparbejder kompetencer indenfor

- Spildannelse
- Story Telling
- Virkemidler i spildesign

## Indhold

I løbet af undervisningen skal eleverne opnå kompetencer inden for en række for forskellige felter:

- Unity 3D
  - Programmets opbygning og værktøjer
  - Opsætning af spil ud fra andres assets
  - Opsætning af egne spil
- Photoshop
  - Grundlæggende værktøjer
  - Grafiske principper og virkemidler
  - Konstruktion af egne assets
- 3D studie max
  - Grundlæggende værktøjer
  - At skabe enkle figurer i 3D
  - At arbejde med teksturer
- Level design – Principper bag godt level-design.
  - Design af brætspil
  - Spilanalyse
  - Arbejde med spilelementer i egne produktioner
- Programmering i C#
  - Principper bag objektorienteret programmering
  - Arbejde med simple statements i C#
  - Forståelse for funktioner og metoder
- Spildannelse
  - Ved at spille og analysere computerspil
  - Klassediskussioner omkring nyheder fra spilverdenen
- Erhvervskendskab
  - Analyse og diskussion af forskellige spils forretningsmodeller
  - Virksomheds- og uddannelses besøg
  - Gæsteundervisere fra branchen

## Metode

Undervisningen er tilrette med en række mindre forløb, hvor der med praksisorienteret tilgang og produktion af flere mindre spil arbejdes med de forskellige hovedområder (Unity, Photoshop, Spildesign, 3D Studio Max og C#), mens der undervejs "krydres" med afvekslende indslag som bygger op om en grundlæggende forståelse af branchen (Spildannelse og Erhvervs kundskab). Forløbene tilrettelægges således at eleverne løbende tages dybere og dybere ind i spilproduktionen, således at produktionerne fra starten af er meget styret af underviser, og at eleverne løbende for mere og mere indflydelse og ansvar for indholdet af de spil der skabes, således at der skabes en "Step wise improvement".

## FOOD/TOG

### Formål

Faget skal introducere eleven til gastronomi, oplevelses- og turismesektoren. Formålet er at styrke og forøge arbejdsstyrken inden for oplevelsessektoren ved hjælp af erhvervs- og livsoplysningsdannende undervisning. Fokus i undervisningen er den praksisnære erhvervsorienterede undervisning op mod de faglige mål på grundforløb 1 og 2 på erhvervsskolerne på indgangene "fødevarer, Jordbrug og Oplevelser" og "Kontor, handel og forretningsservice", som linjerne hedder hos vores samarbejdspartner "Tradium" Teknisk skole i Randers.

Tilrettelæggelsen af faget retter sig mod, at eleven udvikler en netværksbaseret brancheviden og derved får et afklarende år med fokus på personlig og faglig udvikling op mod erhvervsuddannelser, der relaterer sig til fødevarer-, oplevelses- og turismesektoren. Frie Fagskolers erhvervslinje TOG udvikles omkring fire moduler, som konceptuelt er adskilte, men i praksis spiller sammen. Samspillet skal forstås således, at aspekter af linjefagsmodul knyttes til de øvrige moduler gennem et praktisk og gøremålsorienteret undervisningsmiljø.

Integreret i alle fag er skoleformens overordnede formål om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse.

De fire moduler i projektet udgøres af:

- **Linjefagsmodul, Turisme, oplevelser og gastronomi:** I linjefaget fokuseres der på praksisnær undervisning, der står mål med EUDs faglige mål på grundforløbene inden for Jordbrug, oplevelser og gastronomi og Kontor, handel og service med henblik på, at eleven afklares mod videre uddannelse inden for området.
- **Livsstilemodul:** Eleven rustes til uddannelse, arbejde og liv med en grundig indføring og almen dannelse i en sund og aktiv livsstil med kyndig viden inden for mad, økonomi, krop og samfund.
- **Bogligt modul:** I et praktisk læringsmiljø styrkes elevens kompetencer inden for dansk, matematik og sprogfag, som er relevante for hans/hendes videre erhvervsuddannelse. Fagernes indhold tilrettelægges op mod indhold og forløb i det linjefaglige område, således at fagene spiller tværfagligt sammen fx med hensyn til sprogfag, matematiske problemstillinger mv.



- **Fritidsmodul:** Eleven får mulighed for at dyrke sine interesser, hvad enten de består i at spille fodbold, computerspil eller arbejde i værksteder. Modulet giver nogle elever mulighed for at fordybe sig endnu mere, mens det for andre er vigtigt med et pusterum med socialt samvær, sport eller andre udfoldelsesmuligheder.

### **Linjefagsmodulet Turisme, oplevelser og gastronomi:**

Linjen forbereder op mod to indgange på grundforløb på EUD: "Jordbrug, gastronomi og oplevelser" og "Handel, kontor, service". I det elever fra turisme, oplevelse og gastronomi går på en almen linje, har eleverne mulighed for at gå direkte på grundforløb 2, hvor de derved er afklarede omkring deres fremtidige fag. Det er også muligt at starte på grundforløb 1, hvis der fra elevens side er behov for yderligere afklaring eller boglig opgradering. De faglige mål på Turisme, oplevelse og gastronomi har således både integreret faglige mål fra grundforløb 1 og 2, så eleven vil være bedst mulig forberedt til uddannelse, hvis grundforløb 1 springes over. Linjens ambitionsniveau er højt, således at der faglig sigtes mod hovedforløb, og eleven vil være godt forberedt til at kunne gennemføre erhvervsuddannelsen, uanset om det er grundforløb 1 eller 2, eleven vælger. Linjen har undervisning inden for alle tre fagområder, men på Tronsø Fri Fagskole tones linjen især op mod gastronomi og turisme grundet de særlige gode samarbejdspartnere, skolen har i form af Legoland, Hotel Legoland og mange regionale restauranter, deriblandt en Michelin-restaurant.

Linjen er sammensat af 3 fagområder, der alle afsluttes med en praktisk Fri Fagskole prøve. To af de tre prøver skal have ekstern censor, evt. en fagrepræsentant fra en af de strategiske partnerskaber. Prøverne kan aflægges enkeltvist eller i kombination. Indholdsplanen for linjefaget er blåstemplet af (uddannelseschefen(XX) for Rybners. Undervisningen er tilrettelagt progressivt med en stigende sværhedsgrad, med udgangspunkt i projekter, tværfaglighed og praktisk tilgang.

### **Fag 1: Gastronomi (reception & servering)**

Eleverne får færdigheder i og/eller kendskab til følgende gennem eget arbejde, praktiske fællesøvelser, virksomhedspraktik, gæstelærere og virksomhedsbesøg:

- Tilberedning ved fx at deltage i forskellige madlavningsprocesser, lære metodikker ift. bestemte råvarer, og lave mad af specielle lokale og regionale råvarer, indsamlet i naturen eller lokalt dyrkede.
- Fødevarerhygiejne ved gennem praktisk erfaring i køkkenarbejdet at følge de fastlagte regler for fødevarerhygiejne og i løbet af kurset erhverve et hygiejnebevis.
- Råvare- og levnedsmiddelkendskab ved at lave mad efter varierede og sæsonbestemte opskrifter og sammensætte måltider
- Anretning (Portions og buffet) ved fx at lave events i form af "skole-restaurant", catering, mad bod på festival etc., hvor tallerkenservering eller buffetanretning er en del af projektet, men samtidig deltage i det daglige arbejde med anretning af kostelevernes måltider.
- Måltidssammensætning ved fx at medvirke til at planlægge menuer ift. årtidsbestemte traditioner(madkultur), målgrupper og begivenheder.
- Servering fx at være i praktik og ved events på egen skole og ude til eksterne begivenheder.
- Fra jord til bord ved fx at følge regionale råvarers vej fra dyrkning og selv være med til at fremstille diverse retter og/eller produkter af råvaren med slag for øje.
- Mad-ud af-huset (diner transportable) ved at være med i planlægning, logistik og indkøb af events.

- Madspild ved i alle processer have fokus på opbevaring og anvendelse af fødevarer.

### Linjefagsprøve i fag 1: (Intern event) Eksempler:

- Lav restaurant/café i skole-regi (Markedsføring, budgetlægning, reklame, planlægning, koordinering, måltidssammensætning, tilberedningsmetoder, anretning, kundeservice, servering etc.).
- Lav signaturmenu hvor lokale/regionale råvarer indgår og server den for censor med salgspitch (Salgsteknik, tilberedningsmetoder, måltidssammensætning, servering, anretning, jord-til-bord, story-Telling, målgruppeanalyse, trends, lokale/regionaloplevelse)

### Fag 2: Turisme

Eleverne får færdigheder i og/eller kendskab til følgende gennem eget arbejde, praktiske fællesøvelser, virksomhedspraktik, gæstelærere og virksomhedsbesøg:

- Kundebetjening ved rollespil, observation, praktik, egne events og deltagelse på Legolands jobmesse og åbent hus arrangementer på egen skole.
- Salgsteknik (spørge-, analyse- og argumentationsteknikker, mersalg) ved fx at deltage på diverse messer og skoleevents, samt ved praktiske øvelser i undervisningen og i praktik.
- Kommunikationsøvelser ved rollespil på skolen sammen med de øvrige elever og ved fortløbende at deltage i eksterne events.
- Informationssøgning (åbningstider, vejrforhold, priser, rejseplanen etc.) Ved i forbindelse med konkrete aktiviteter internt eller ekstern at researche alle relevante oplysninger. Kan også være i forbindelse med at skulle planlægge logistik, transport eller økonomi i et projekt.
- Branding/story Telling ved at samarbejde med lokale seværdigheder, fx Enghave Dyre- og Naturpark og arbejde med det unikke ved dem.
- Værdikæder ved at besøge lokale og regionale virksomheder og undersøge værdikæder ift. til deres produkter og aktiviteter
- Marketingsværktøjer ved at researche på keywords, evernote, surveymonkey, etc. i forbindelse med egne projekter
- Målgruppeanalyser bl.a. ved at få en gæsteforelæsning af udviklingschef Charlotte Hammer, Udvikling Vejen og derefter ved at eleverne medvirker til at gennemføre en markedsanalyse på Brørup Marked.
- Trends ved at orientere sig on-line, i magasiner og i nyhedsfeeds i forbindelse med konkrete projekter.
- Lokale og regionale oplevelser ved lokalt og regionalt at researche, hvad der findes. Hvad er populært, for hvilke målgrupper, hvad kan der evt. mangle? Hvad er de særlige brands og trends i branchen, som der kan piggybackes på?
- Generelt branchekendskab ved at få en gæsteforelæser fra Visit Denmark og fra Billunds Erhvervsfremme til at forestå et oplæg.
- Kendskab til oplevelsesøkonomi

### Fagprøve i fag 2: (Eksternt) Eksempler

- Markedsfør et lokalt hotel, en seværdighed, en naturoplevelse på en medieplatform (formidling, informationssøgning, branding, målgruppeanalyse, salg, økonomi, fremlæggelse, PP, case, rapport el. lign).
- Find lokal seværdighed og lav i samarbejde en relancering op mod en bestemt målgruppe (skoler og andre institutioner, børnefamilier, ældre etc.)
- Markedsfør og udtænk kampagne for en bestemt trend inden for turisme i regionen: Fx gastroturisme, økoturisme, naturturisme, adventuraturisme, kulturturisme.
- Planlæg en tur til region Syddanmark for fx en tysk familie med 2 små børn, 2 ældre italienere, fire kinesiske forretningsfolk eller et hold danske pensionister, hvori der indgår budget, seværdigheder, overnatning og transport.

### Fag 3: Event/Oplevelse

Eleverne får færdigheder i og/eller kendskab til følgende gennem eget arbejde, praktiske fællesøvelser, virksomhedspraktik, gæstelærere og virksomhedsbesøg:

Fag 3 undervisningen indledes med et virksomhedsbesøg i Legoland, samt et foredrag af eventkoordinator i Legoland Frederikke xx.

- Projektstyring og afvikling af event ved at deltage og få indblik i hele processen omkring planlægning af Jelling festival, samt selv planlægge mindre events ud fra en udarbejdet plan. Løbende gennem året vil eleverne få kendskab og færdigheder ved at arrangere og afvikle flere former for events/arrangementer internt og eksternt. F.eks. via halloween arrangement, jule Bazar og deltagelse i flere lokale festivaler.
- Idéudviklingsværktøjer ved at afprøve forskellige metoder op mod konkrete tiltag, bl.a. værktøjerne idéstafet, idehjulet, scenariospil etc.
- Pressedækning ved at udsende pressemeddelelser til forskellige interne og eksterne arrangementer og opsøge den aktivt.
- Marketing ved at fremstille plakater, flyers mv. samt lave målrettet reklame via sociale medier, Facebook, Instagram etc.
- Myndighedstilladelser ved at analysere en beredskabsplan for fx Brørup marked, samt evt. besøg af beredskabsstyrelse, fødevarekontrol, hjemmeværn, politi eller brandmyndigheder.
- Juridiske aspekter og logistik ved en event – ved at undersøge hvilke krav er der i forhold til hvilke begivenheder, tilladelser, samt ikke mindst oprydning. Hvordan sikrer man sig, at alle myndighedskrav er overholdt?
- Økonomi og budget ved at udarbejde budgetter og regnskaber for en konkret mindre event.
- Evaluering ved formativt at forholde sig til egne projekter/arrangementer, samt ved f.eks. summativt at følge op på aktørers oplevelse af deres planlægning og gennemgå fx et færdigt regnskab for Brørup Marked.
- Førstehjælpskursus + brandbekæmpelse (finansieret af skolen)

### Linjefagsprøve i fag 3:( Ekstern event) Eksempler

- Planlægge, gennemføre og evaluere en event/et arrangement m. bespisning: Farmer Festival på Tronsø Fri Fagskole. (Markedsføring, budgetlægning, reklame, planlægning, koordinering, organisering, afvikling og evaluering, måltidssammensætning, tilberedningsteknikker, anretning, kundeservice, servering, organisation og planlægning etc.)

**Praktik:** Der er **3 praktikforløb** inden for de relevante fag i forløbet, men der er mulighed for mere praktik for den enkelte elev. Selve det at være i praktik er et projekt i sig selv, hvor branchekendskab, jobansøgning/CV-øvelse, informationssøgning, virksomhedsbesøg er en del af forløbet op til praktikkerne, og der evalueres af både skole, elev og virksomhed, og der udstedes et praktikbevis for hver gennemført praktik. Der er en praktiklærer tilknyttet projektet, som følger alle forløb tæt og kommer på besøg under elevens praktikker.

Praktiksteder kan være Henne Kirkeby kro, Henne Mølleå, Kolding Fjord, Tyrstrup Kro, Legoland, Hotel Legoland, Jelling Festival, Enghave Dyre- og Naturpark.

**Vejledning:** Øget fokus på individuel vejledning af lærere, der selv er involveret i projektet. Fri Fagskole's vejledningskoncept kaldet, "**Vejledning til**", lægger op til at afprøve jobønsker "i virkeligheden", idet praktik, virksomhedskendskab og arbejdskendskab som nævnt er en del af kurset. Endvidere lægges der op til **brobygningsforløb** med lokale erhvervsskoler, således at eleven vil opnå grundigt kendskab til en konkret erhvervsskole, og hvad vedkommendes specifikke uddannelsesønsker indebærer af krav.

**Kursusfag:** På linjefaget vil der endvidere kunne oprettes et kursus i innovation/iværksætteri.

Førstehjælpskursus, brandbekæmpelseskursus og hygiejnekursus indgår som en obligatorisk del af linjefagsundervisningen, men udgifterne til disse kurser afholdes af skolen selv.

**Fri Fagskole Bevis:** Alle elever modtager ved afslutningen af projektet et Fri Fagskole bevis, som indeholder:

- Et linjefagsbevis med én samlet bedømmelse efter 7-trinsskalaen
- Praktikbeviser med udtalelser fra praktikværter
- Andre beviser, fx hygiejne, brandbekæmpelse, førstehjælp etc.

Her følger en kort gennemgang af det nærmere indhold i de øvrige tre moduler:

### Livsstilmodul

Livstidsmodul indeholder på denne linje 3 elementer, idet man vil høre ind under selve linjefaget. De øvrige er **forbrugerøkonomi, dit samfund og krop/motion**.

Fagene tilbydes som kursusmoduler undtagen krop/motion, som er gennemgående i hele kurset.

**Forbrugerøkonomi (og erhvervsøkonomi):** *Forbrugerøkonomi* handler om at udvide elevernes erfaringer med budgetplanlægning og forbrugeradfærd for derigennem at ruste dem til at klare de daglige opgaver i hverdagen. Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes nuværende og fremtidige privatøkonomi vedrørende administration af daglige indkøb, husholdningsregnskab, udgifter til bolig, beregning af skatter og andre former for afgifter, udgifter til bolig, lønseddel, opsparing, pension, bank, lån, forsikring, A-kasse,

pension, mobil-abonnementer, betalingsformer som dankort og netbank, herunder digital signatur og oprette og anvende Nem-ID.

Eleverne får desuden udvidet deres kendskab til brug af ressourcer og besparelser set i historisk, samfundsmæssigt og kulturelt perspektiv. Fx bliver elevernes erfaringer med mad, planlægning og indkøb diskuteret i forhold til kultur, miljø, bæredygtighed og sundhed, hvilket skaber bevidsthed om "den politiske forbruger", samt at det ikke behøver at være dyrt at leve sundt.

Kort sagt udstyrer *Forbrugerøkonomi* eleverne med de mest fundamentale handlekompetencer og den nødvendige viden, der skal til for at kunne håndtere nogle af de udfordringer, som voksenlivet rummer.

*Erhvervsøkonomi* er en fortsættelse af forbrugerøkonomi, hvor eleven på baggrund af viden om privatøkonomi også får indsigt i en virksomhedsøkonomi.

Forbrugerøkonomi er et kursusfag, som kan erstattes af et andet kursusfag fx "turist-tysk" eller "mad-engelsk".

**Dit samfund:** I faget *Dit samfund* får eleverne et indblik i samfundet, i politiske strukturer, og hvad det kræver af eleven at være samfundsborger med rettigheder og pligter. Der arbejdes med aktuelle politiske og økonomiske emner, som eleverne har eller får berøring med i kraft af deres fag, og de er medstemmende, hvad angår de emner, der tages op. Det kan være skat, arbejdsløshed, uddannelsespolitik eller integrationsproblematikker. I undervisningen arbejdes der både på det generelle plan med demokrati, medborgerskab, foreningsliv, det politiske system og debatoplæg inden for politiske områder, men også relevante emner som arbejdsmarkedet og arbejdsløshed berøres. Undervisningen fokuserer samtidig på at give den enkelte elev viden og kompetencer i at være samfundsborger og færdigheder som digital borger.

Undervisningen bygges på besøg ud af huset, hvor kommunale institutioner, borgerservice, bibliotek mv. besøges, på at få besøg af relevante gæstelærere, fx politikere og på indslag fra medier.

**Krop:** I faget *Krop* får eleverne indblik i kroppens virke vedrørende fysiske og tekniske udfoldelser inden for bevægelse samt kostens betydning for sygdomsforebyggelse og næringsbehov. Undervisningen vægter sund levevis og optimal brug af kroppens forskellige funktioner. Eleverne får også viden om seksualitet og hygiejne.

Eleverne lærer at analysere kroppens anatomi gennem et praktisk og samtidig teoretisk indblik i bl.a. kredsløb, kondition, styrke, afspænding, skadesforebyggelse og genoptræning. Det indbefatter bl.a. øvelser vedrørende fysiske test, energiomsætning, hensigtsmæssige arbejdsstillinger, løfteteknikker. Ergonomien er en vigtig del af faget "krop".

Personlig hygiejne relaterer til sociale relationer, sygdomme og andre smittefarer. Hygiejne vedrører ikke kun fysisk velvære, men også mentalt velvære, fx hvordan humør påvirkes af luft, lugt, indretning og samvær. Seksualundervisningen omhandler prævention, seksuelt overførte sygdomme og følelsesmæssige aspekter.

Samlet set lærer eleverne om sammenhængen mellem motion og kostens betydning for den fysiske og psykiske sundhed. Formålet er, at eleverne opnår viden omkring energiforbedring, forebyggelse af sygdomme og undervisningen tilstræber, at eleverne får stimuleret glæden ved fysisk udfoldelse. Eleverne lærer også at se sundhed i et bredere samfundsmæssigt perspektiv. Der arbejdes med det brede sundhedsbegreb.

Endvidere afprøves forskellige motionsformer.

Ovenstående indlæres fortrinsvist gennem fysiske og praktiske øvelser.

### **Bogligt modul**

Det boglige modul giver eleven fagligt relateret undervisning i **dansk, matematik, relevante sprogfag som engelsk og/eller tysk**. Undervisningen i de boglige fag er anvendelsesorienteret og rettes mod det aktuelle indhold på faglinje. Derved bliver eleven bekendt med terminologier, problemstillinger og bliver samtidig trænet og/eller boostet/opdateret i konkrete færdigheder, der er forudsætningen for at få den nødvendige kvalitet i linjefagsundervisningen.

Grundfagene, der traditionelt opfattes som teoretiske/boglige fag, ønskes anvendt som praktiske elementer i opfyldelsen af skolens hovedsigte om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse.

Undervisningen tager i videst mulig omfang udgangspunkt i konkrete praktiske problemstillinger lokalt, regionalt, nationalt og internationalt og tilrettelægges så vidt muligt gøremålsorienteret, så eleven bruger undervisningen aktivt og således kan se, hvordan fagene har relevans ift. elevens eget liv og kommende uddannelse og arbejde. Det kan fx i dansk være i forhold til at læse om en relevant virksomhed, fx en hotelvirksomhed eller lokal turistattraktion, at markedsføre på sociale medier med klar kommunikation og uden stavfejl, skrive en praktikansøgning, i matematik at kalkulere udsalgspriser på menukort, lave budgetter for en markedsføringskampagne, udregne arealer ift. events eller i engelsk/tysk at lave et rollespil omkring betjening af en engelsk/tysk kunde.

Undervisningen i dansk og matematik kan tilbydes i forskellige differentieringer, så hver enkelt elev løftes så langt som muligt. Nogle skal have det adgangsgivende 2-tal til eud i dansk og matematik, andre ønsker at forbedre deres færdigheder fra grundskole eller 10. klasse.

**Sprogfag:** Der vil blive udbudt sprogfag i kursusmoduler, tonet op mod de relevante fagområde. Det kan fx være **Mad-fransk, turist-tysk, hotel-engelsk etc.**

Eksempler på indhold i danskfaget på "Turisme, oplevelser og gastronomi-linje":

Faget lægger vægt på gøremålsundervisning som metode. Således bliver eleverne gennem praktiske øvelser bekendte med erhvervsproglige vendinger og kompetencer rettet mod de relevante erhvervsuddannelser og job. Det udmønter sig eksempelvis i form af rollespil eller i fagets tværfaglige sammenspil med praktiske fag.

På det skriftlige plan skal eleverne kunne bruge skrivning som praktisk hjælpemiddel i hverdagen og kunne skrive i et sprog afpasset en defineret modtager som fx offentlige myndigheder og private virksomheder. Der er i den sammenhæng fokus på, at eleverne kan anvende computeren som redskab og endvidere bruge informationsteknologi hensigtsmæssigt i forskellige skriveforløb.

*Eksempler på konkret indhold:*

- Jobmuligheder
  - Find tre jobs, som er relevante inden for de relevante EUD-indgange
    - Find tre job, som du/I kunne tænke dig/jer.
    - Skriv så mange ord op om jobbet, som I kommer i tanke om.

- Klik ind på "Uddannelsesguiden" – [www.ug.dk/](http://www.ug.dk/), [www.elevplan.dk/](http://www.elevplan.dk/), [www.jobnet.dk](http://www.jobnet.dk/) eller [www.jobindex.dk](http://www.jobindex.dk/) og find informationer på biblioteket.
- Præsenter de tre job for klassen på en planche eller på PowerPoint.
- Besøg en virksomhed
  - På linjen er der indlagt god tid til virksomhedsbesøg og samarbejde. Eleverne skal forinden besøg og samarbejde have researchet virksomheden. Herfra udarbejdes en række spørgsmål omkring besøg og samarbejde, og der udarbejdes et skriftligt oplæg til fx en event eller anden markedsføringskampagne.
- Ansøgning, CV og jobsamtale
  - Øvelse i at læse og forstå en stillingsannonce – sammenhold med egne kompetencer
  - Hvad er strukturen og indholdet i en god ansøgning? Formuler en ansøgning til et passende job.
  - Hvad består en jobsamtale i? Hvilke spørgsmål og evt. tests kan man blive udsat for? Eleven forholder sig personligt til disse, og der udføres et rollespil omkring jobsamtalen. Personlig fremtoning og kropssprog.
  - Udarbejde CV
- Kommunikationsformer (ift. kollegaer, chefer, kunder)
- Dokumentation i arbejdsprocesser
  - Identificer problem, årsag hertil, mulige løsninger, metoder mv.

## Fritidsmodul

Fritidsmodul beskriver aktiviteter, som ikke er skemalagte, men som knytter sig til kostskoledelen, og som også indgår som en vigtig del af Turisme, oplevelse og gastronomilinjen. Her har eleven mulighed for at få frirum eller fordybelse alt efter behov. Modulet giver nogle elever mulighed for at få endnu mere erfaring via interesse, mens det for andre er vigtigt med et pusterum med sport eller andre sociale eller kreative udfoldelsesmuligheder.

På denne måde tilgodeses både de afklarede, målrettede elever og de elever, der har brug for fx fysisk udfoldelse og aktivitet uden for undervisningen.

Samtidig er det en vigtig del af et kostskolefællesskab at få mulighed for at dyrke fællesskaber med andre unge.

## Dansk

Danskundervisningen på HFF foregår på flere niveauer.

Er eleven tilmeldt 9. eller 10. klasse i dansk, arbejdes der ud fra Undervisningsministeriets Fælles mål for faget, og sigtet er, at eleven hjælpes mod at blive prøveklar. Der er også danskundervisning på andre niveauer – fx på det, der vil modsvare mellemtrinnet i folkeskolen, ligesom vi også har dansk for fremmedsprogede. Undervisningen tager udgangspunkt i livsoplysning og er tænkt som medvirkende til at udvikle elevernes almene dannelse og livsforståelse.

Dansk-Prøverettet

I dansk skal undervisningen fremme elevernes lyst og evne til at navigere i verden gennem en åben og analytisk indstilling til såvel deres egen tids som andre perioders udtryksformer. På 10. klasse skal eleverne opnå genrebevidsthed, og en evne til - og glæde ved - at kunne udtrykke sig mundtligt og skriftligt i forskellige sammenhænge og genrer. Der arbejdes målrettet frem mod mestring af de skriftlige færdigheder, der kræves til enten FSA eller FS10 prøven i dansk- dette såvel inden for læsning og sprogforståelse, modtagerrettet kommunikation samt skriftlig fremstilling. Derforuden vægter vi at give eleverne analysemodeller og træne dem i at anvende dem på fagets tekster. Ikke kun fordi eleverne til den mundtlige prøve i dansk på FSA eller FS10-niveau skal demonstrere, at de formår at bruge danskfaglige værktøjer, men i lige så høj grad for at de skal kunne møde deres omverden og udtryk i den med et kildekritisk, teorifunderet og analytisk blik.

På 10. klasse arbejdes aktivt med den etiske, kulturelle og historiske dimension i danskfaget. Eleverne skal gennem arbejdet med tekster (forstået bredt som de udtryksformer, der er en del af årspensum, jf. Fælles mål) tage stilling til etiske problemstillinger, herunder kunne argumentere for egne holdninger og fremsætte synspunkter i tale og skrift. Eleverne skal opnå indsigt i kulturelle og historiske forhold, eksempelvis arbejde med perioder i dansk litteratur, kanonlæsning og samtidshistorie.

#### Dansk- ikke prøverettat

Undervisningen i dansk søger at tilgodese kravet om gøremålsundervisning i faget gennem arbejde med projekter og opgaver, der inddrager det omgivende samfund, og vi tilstræber at finde faglig læsning, der knytter an til vores linjefag. Lektionerne tilrettelægges ud fra 4-mat-modellen, som er en del af Milife-konceptet omkring læring. Undervisningen inddrager brugen af IT og grafisk facilitering mm., både i lærernes pædagogiske oplæg som i elevernes egne præsentationer.

## Matematik

På HFF er Matematikundervisningen tilpasset den enkelte elev.

Er eleven tilmeldt 9. eller 10. klasse i matematik, arbejdes der ud fra

Undervisningsministeriets Fælles mål for faget, og sigtet er, at eleven hjælpes mod at blive prøveklar.

#### Matematik prøverettat

Faget matematik skal medvirke til, at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en historisk, kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, og at eleverne kan forholde sig vurderende til matematikkens anvendelse med henblik på at tage ansvar og øve indflydelse i et demokratisk fællesskab.

I matematikundervisningen er der fokus på at skabe motivation for læring hos den enkelte elev. Undervisningen tilrettelægges efter at inkludere og undervisningsdifferentiere i forhold til den enkelte elevs niveau. Undervisningen er en vekselvirkning mellem tavle undervisning, individuelt arbejde, gruppearbejde og gøremålsundervisning som øger elevernes forståelse for, hvorledes de kan bruge matematik i deres dagligdag. Der arbejdes målrettet frem mod at styrke elevernes skriftlige såvel som mundtlige niveau i matematik.

Som led i at blive prøveklar på 9. eller 10. klasses niveau på HFF arbejdes der med følgende kompetencer: Matematiske kompetencer (Eleven kan handle med dømmekraft i komplekse situationer med matematik), tal og algebra (Eleven kan anvende reelle tal og algebraiske udtryk i matematiske undersøgelser), Geometri (Eleven kan undersøge anvendelser af geometriske sammenhænge og måling i omverdenen), Statistik og



sandsynlighed (eleven kan vurdere anvendelser af statistik og sandsynlighed). I undervisningen inddrages brugen af IT hjælpemidler. Undervisningen i matematik søger at tilgodese kravet om gøremålsundervisning i faget gennem arbejde med projekter og opgaver, der inddrager det omgivende samfund, og vi tilstræber at finde faglig læsning, der knytter an til vores linjefag. Lektionerne tilrettelægges ud fra 4-mat-modellen, som er en del af Milife-konceptet omkring læring.

## Engelsk

På HFF er engelskundervisningen tilpasset den enkelte. Er eleven tilmeldt 10. klasse i engelsk, arbejdes der ud fra Undervisningsministeriets Fælles mål for faget, og sigtet er, at eleven hjælpes mod at blive prøveklar. Undervisningen tager udgangspunkt i samfundsrelevante emner og inddrager elevernes egne erfaringer og viden om vores multikulturelle verdenssamfund, med hovedfokus på de engelsktalende lande. I engelskundervisningen er der fokus på at skabe motivation for læring hos den enkelte elev. Dette tager blandt andet form ved inddrages af mange multimodale værker, film, musik, billeder med mere. Undervisningen er bygget op efter en fast struktur og eleverne ved hvad der kommer til at ske. Eleverne bliver løbende inviteret til at deltage i de ugentlige fremstillinger om fx historiske emner eller analyser af udvalgte sange. Der er indlagt tid i undervisningen til at træne sin skriftlighed, ligesom at der arbejdes med tekstmære opgaver og grammatikøvelser, som styrker elevens skriftlige såvel som mundtlige evner.

Som et led i at blive prøveklar på 10.klasses niveau på HFF arbejdes der med følgende kompetencer: Mundtlig kommunikation (eleven kan deltage i længere, spontane samtaler og argumentere for egne synspunkter på engelsk), skriftlig kommunikation (eleven kan forstå og skrive længere sammenhængende tekster med forskellige formål på engelsk) og kultur og samfund (eleven kan agere selvstændigt i internationale kulturmøder på baggrund af forståelse af kulturelle og samfundsmæssige forhold).

Undervisningen i engelsk søger at tilgodese kravet om gøremålsundervisning i faget gennem arbejde med projekter og opgaver, der inddrager det omgivende samfund, og vi tilstræber at finde faglig læsning, der knytter an til vores linjefag. Lektionerne tilrettelægges ud fra 4-mat-modellen, som er en del af Milife-konceptet omkring læring

## Milife

Vi kan ikke tale om pædagogik og tilrettelæggelse uden at inddrage Milife. HFF er en Milife-skole, forstået på den måde, at principperne fra Milife gennemsyrrer al undervisning og tilrettelæggelse af samme. Det betyder, at der i alle undervisningsmoduler tilstræbes en afvekslende form for læring, hvor der veksles mellem individuelt arbejde, læreroplæg, gruppearbejde mm. Der lægges brainbreaks og energizere ind, der bruges musik og grafisk facilitering, den enkelte elevs læringsprofil og læringsstil afdækkes og der arbejdes individuelt ud fra denne i undervisningen.

Milife er et uddannelses- og dannelseskoncept, hvis kernesigte er en målrettet og målbar udvikling af elevernes personlige og sociale kompetencer gennem arbejde indenfor seks særligt definerede områder (jf. "Kend dig selv"-modulet, se fx [www.mi-life.dk](http://www.mi-life.dk)). Det handler i høj grad om at øge den enkeltes kendskab til sig selv: Til egne styrker, værdier, læringsstil mm. Men principperne fra Milife om afvekslende læring/kropslig aktivitet/forskellige læringsstile passer som hånd i handske til gøremålsundervisningen, og udmøntes på forskellig vis alt efter fag. Samtidig er det vigtigt at nævne, at såvel

gøremålsundervisning som MiLife-principper i undervisning er under stadig udvikling – alle ansatte lærere på skolen i efteråret 2018 blev certificerede MiLife-instruktører og uddannet til at arbejde efter 4-mat-modellen, men som det fremgår, er faget ved at starte sit liv i vores hus.

## Projektfag

Projektarbejdet er én af undervisningsformerne på Hadsten Fri Fagskole. Herigennem giver vi eleverne de nødvendige fremtidskompetencer: Samarbejde, kreativitet, innovation og iværksætter.

Vores samfund er et videnssamfund, og viden ændres og udvikles konstant. At kunne skabe, udvikle og tilegne sig ny viden er derfor vigtigt.

For at kunne begå sig i videnssamfundet, skal eleverne kunne beherske de projektfaglige kompetencer, som de bliver prøvet i projektarbejde, her bliver eleverne bevidste om, og tilegner sig metoder til at opsøge og bearbejde viden, og de lærer at anvende kendt viden på en ny måde og tænke i alternative retninger.

Desuden lærer de at formidle den tilegnede viden, så andre også får glæde af deres tanker, undersøgelser og arbejde. Gennem projektarbejde motiveres eleverne til at være selvstændigt tænkende og nytænkende i processen med at løse en given problemstilling, der virkelig optager dem.

Hadsten Fri Fagskoles overordnede plan for projektarbejde:

- Læreren definerer et overemne som fx "energi", dette afstedkommer en brainstorm og beslutning om underemner på holdet.
- Eleverne undervises og indføres i overemnet.
- Der bliver lavet grupper.
  
- Eleverne definerer et delemne de gerne vil arbejde med, ud fra hovedemnet.
- Eleverne indsamler viden om deres delemne, der træffes aftaler, søges information og bestilles materialer.
- Der laves en problemformulering, den kan indeholde modsætninger, sammenligninger, vigtige undersøgelsespunkter eller åbne op for nye spørgsmål.
- Projektet gennemarbejdes og klargøres og fremlæggelse gennemføres
- Evaluering af processen og produktet

## Dansk uden afgangsprøve

På HFF tager danskundervisningen IKKE udgangspunkt i Undervisningsministeriets Fælles Mål for faget Dansk. Fælles Mål for faget dansk er ikke erhvervsrettet og vores elever har ikke brug for at analysere digte, læse noveller, læse romaner som hovedværker og analysere film.

Vi tager derimod udgangspunkt i, at rette vores undervisning i dansk mod erhvervsuddannelse. Dette gøres i starten, gennem en fokuseret undervisning i sproglig bevidsthed med fokus på bogstaver, ord og sætninger. Når dette er på plads, så kan eleven konstruere sætninger, i skriftlig dansk, der giver mening i en erhvervsrettet

kontekst. Sagprosa eller fagtekster som eleverne beskæftiger sig med er:

- CV
- Dagsorden
- Debatindlæg
- E-mail
- Genfortælling
- Hypertekst / multimodale tekster
- Interview
- Journal og samarbejdsbog
- Logbog
- Læserbrev
- Manual
- Notater
- Opgaver
- Opslag
- Portfolio
- Pressemeddelelse
- Rapport
- Referat
- Resumé
- SMS
- 

Derudover foregår mundtlig dansk som et kommunikationsfag, hvor der er fokus på kommunikationens form dvs. talesprog, kropssprog og tonefald. Samtidig praktiserer eleven også kommunikation ud fra en teori om kommunikationsmodel med fokus på afsender, modtager og budskab.

Lektionerne tilrettelægges ud fra 4-mat-modellen, som er en del af Milife-konceptet omkring læring.

## **Matematik uden afgangsprøve**

### **Formål**

- At lære den enkelte elev grundlæggende talforståelse og regnebegreber.
- At lære den enkelte elev færdigheder indenfor de grundlæggende regnearter under særlig hensyntagen til den enkelte elevs standpunkt og formåen.
- I det omfang den enkelte elevs forudsætninger tillader det, inddrages færdighedstræning i brøkretneregler, procentregning, ligninger og simple tekststykker.

### **Tilrettelæggelsesformer**

Individuel lærervejledning til opgaver tilpasset den enkelte elev. Gruppearbejde samt gøremålsundervisning.

### **Fagligt indhold**

- Grundlæggende talforståelse
- Tekststykker
  
- Geometri
- Brøkgregning
- Procentregning
- Ligninger og funktioner
- Brug af matematikprogrammer på computer
- Personligt tilrettelagte opgaver, planlagt ud fra elevens
- Niveau og ønsker

### **Personligt indhold**

Den enkelte elev får mulighed for på et lille hold at tilegne sig regne færdigheder på eget niveau og i elevens eget tempo.

### **Bred almen karakter**

Matematik sigter på at indlære eleverne regne-færdigheder, og der vil ikke indgå perspektivering i nævneværdig omfang.

## **Værkstedsfag**

### **Formål**

Værkstedsfag er rettet mod de af skolens elever, som er på vores PtJ- (Parat Til Job) /STU-linje. Undervisningen i værkstedsfag lægger i høj grad vægt på at eleverne skal relatere sig til arbejdsmarkedet og dermed give eleverne en øget forståelse for vigtigheden og nødvendigheden af at udvikle kompetencer, der retter sig mod et job og det at være i et job. Det vægtes særligt højt, at der skabes rum for læring og at den enkelte elev styrkes i sin udvikling af egne kompetencer, samt får kendskab til egne læringsstile.

### **Mål**

Målet er at bibringe eleven kendskab og færdigheder i tekniske, håndværks- og formgivningsmæssige discipliner. Herunder materialeforståelse, samt æstetisk, historisk og kulturel indsigt indenfor forskellige fag områder

Eleverne får gennem undervisningsforløbet kendskab til forskellige materialer og forskellige måder at forarbejde disse på. Heri indgår såvel teoretisk som praktisk undervisning, med den største vægt lagt på den praktiske del, således at der arbejdes med mesterlære principperne: Instruktion, imitation, korrektion og refleksion. Mesterlære er der hvor ord forbindes med handlinger og således foregår også elevens egen refleksion i handling.

Værkstedslære forbindes ligeledes med følgende personlige kompetenceområder:

- Selvstændighed
- Arbejdsomhed
- Vedholdenhed
- Initiativ
- Rutiner
- Respekt og tolerance
- Praktiske færdigheder
- Mødestabilitet
- Positiv indstilling

- Processer (kreative og generelle delelementer)

## Indhold

Faget er opbygget omkring elevernes individuelle ressourcer og styrker, så hvert projekt – både individuelle og fælles – trækker på elevernes forskellighed og læringsmetoder.

Forløbene varierer fra bundne opgaver med stor grad af repetition til mere individuelle opgaver med et højt kreativitetsniveau. For hvert projekt er rammen skabt ud fra ovenstående mål.

Eleverne kommer omkring materialer som læder, glas, ler, træ, metaller m.m.

## Motion og Idræt

### Formål

Idræt er obligatorisk fag for alle skolens elever. Formålet med faget er:

- at give eleverne gode motionsvaner
- at udvide elevernes muligheder for at dyrke idræt
- at give eleverne en større viden om, hvorfor motion er nødvendigt
- at få eleverne til at forholde sig til sin egen krop
- at vise eleverne, at leg og konkurrence godt kan forenes på en konstruktiv måde

Vi ønsker at fremme elevens glæde ved bevægelse. Vi forsøger så vidt muligt at introducere nye spil og discipliner, hvor eleverne har mulighed for at starte på nogenlunde samme niveau. Det giver eleverne en større glæde at dyrke idræt, hvis alle har en følelse af, at de kan være med fra starten. Vi tilstræber at give eleverne et varieret udbud, således at de har mulighed for at prøve forskellige boldspil, lege samt idrætsdiscipliner, hvor der ikke bruges bolde.

Eleverne har ligeledes mulighed for at dyrke idræt udover det der ligger i undervisningen. Det kunne være fodbold, dans eller hockey i skolens sal om aftenen. Der er også mulighed for, at eleverne kan benytte det lokale motionscenter efter undervisning. Ligeledes hjælper vi dem til kontakt til de lokale idrætsforeninger.

I idrætsfagene vægter vi det praktiske højt. Afhængig af hvilken idræt der dyrkes, vil der også være en teoretisk tilgang i større eller mindre grad. Det vigtige er, at eleven oplever en glæde ved at bruge sin krop

Idræt er livsoplysende, idet eleverne bevidstgøres om sig selv, både rent fysisk, men også mentalt. Eleverne udfordres på deres fysiske formåen, og samtidig lærer de deres egne grænser at kende. De gives mulighed for at reflektere over, hvem de selv er, og hvordan de går til en given udfordring – eksempelvis hvilken rolle de udfylder på et hold, eller om de er gode til at yde, selv hvis de fysisk er pressede.

Idræt er folkeligt oplysende, idet eleverne gøres opmærksomme på, at de enkelte sportsgrene/spil har rod i den danske idrætskultur – og eleverne opfordres til at gøre brug af det danske idrætsforeningsliv. Idræt er demokratisk dannende – nogle idrætsdiscipliner fordrer gode samarbejdsevner og respekt for det fælles projekt. Der er meget øvelse i samarbejde, eleverne er direkte afhængige af hinanden og må udvise respekt for egen og andres formåen.

## Valgfag

### Formål

Valgfag på Hadsten Fri Fagskole tager udgangspunkt i folkelig oplysning og lægger sig indenfor interesse- og fritidsprægede temaer.

Undervisningen tager udgangspunkt i sanserne og hændernes tanker, og har mindst 2 formål: Nemlig at genopdage/genindføre sanserne som kilder til oplevelse, forundring, nysgerrighed og livsglæde og at styrke elevens udvikling af flere intelligenser i læreprocessen.

### Mål

Der lægges vægt på at eleverne får kendskab til mere interesseprægede aktiviteter og på sigt måske kan finde et felt der kan videreføres, i fritiden udenfor skolen og i elevens fremtidige fritid.

### Indhold

Der tilbydes i 5 perioder, med forskelligt indhold. I skoleåret 2018/19 tilbydes der :Friluftsliv, Mosaik og kunst, ”Vi ser på kunst” i det offentlige rum, Teknik og opfindelser, Smykker: Vikingesmykker. Smykker i metalplader, Sikker på Internet og PC, Musik, Modellering af trolde, tegning og print i 3D, Gaming

## Botræning

På HFF er botræning primært rettet mod de elever, der er på skolens STU-forløb. Andre kan også tilmelde sig modulet.

Målet er at give eleverne nogle redskaber, så de på sigt vil være bedre rustede til at kunne mestre eget liv. Ligeledes er målet, at eleverne som led i den folkelige oplysning tilegner sig kompetencer, så de bliver i stand til at vise ansvarlighed overfor sig selv og fællesskabet.

Faget rummer dele af hverdagslivet, som eleverne har forskellige erfaringer med. Området giver mulighed for at forbinde praktisk arbejde med mere teoretiske refleksioner og vurderinger. Det er bo området/hjemmets område, der er det specifikke tema og i særlig grad det, der vedrører opgaver, pligter og samliv med andre i bred forstand.

Gennem praktisk-teoretiske læreprocesser arbejder eleverne med følgende områder:

- Borger.dk - Melde flytning, lægeskift, Nem-id, E-boks m.v.
- Økonomi - Besøg i bank, budgetter, renter/gebyrer, kviklån m.m.
- SKAT – Forskudsopgørelser, årsopgørelse, frikort, skattekort, lønsedler m.m.
- Sund kost - De 10 kostråd, madplanlægning og madlavning
- Tøjvask - Sortering, tøjmærker, materialer, vaskepulver m.m.
- Rengøring – Rengøringsmetoder, øve rutiner, rengøringsredskaber og midler
- Transport - Rejsetider, købe billet, Apps, transport i praksis m.m.
- Håndværk – Små reparationer i hjemmet
- Ture - IKEA, Bank, kollegieværelse, byggemarked m.m.
- Forbrugerrettigheder
- Fritidsliv

Undervisningen skal lægge op til, at eleverne oplever værdien af et fællesskab og samarbejde.

## Samlinger

Som den del af det folkelige og livoplysende formål har vi fast følgende former for samlinger:

### Morgensamling

Hver morgen samles vi i hverdagene om dagens sang og dagens indspil. Temaer af samfundsmæssig karakter, fra livserfaringens kilder, fra mytternes og fortællingernes rige danner starten på dagen. Formålet er at give noget, at tænke over og tale med hinanden om, som ikke er så konkret forankret og bundet op, som det er i fagene.

### Fredagssamling

Ugen rundes af med at alle samles fra de forskellige fag. Der berettes fra linjerne, hvad de hver især er i gang med. Og ugens quiz om ugens begivenheder holdes. Måske synges der en fællessang, før alle ønsker hinanden en god weekend.

### Aftensamlinger

En gang månedligt afholder vi aftensamlinger til oplysning og dannelse. Vi inviterer foredragsholdere fra foreninger indenfor en lang række felter ind, vi tager ud og oplever kulturbegivenheder, vi laver en enkelt gang eller to også selv et event, som eleverne forestår.

Udover disse tre faste samlinger, inviterer vi med mellemrum eleverne på et såkaldt fællesmøde, hvor vi beder dem tage temaer op, de gerne vil drøfte med os, om livets gang på skolen.

De har der mulighed for at øve medindflydelse og bruge elevdemokratiet til at præge og ændre vore tilgange.

### Fællessamlinger

Også en gang månedligt afholdes fællessamling. Fællessamlingen er elevernes rum til at tage større emner op til drøftelse. Der følges en fast dagorden, og der er ordstyrer og referent. Punkter til næste møde hænger tilgængeligt på en central opslagstavle og kan løbende påføres før næste møde.

## Udlandstur – linjetur – friluftstur

”Oplevelsen kommer før læringen” – det udsagn tilskrives Christen Kold. Men holder vi os for øje, at oplevelsen skal knyttes med læring, opstår et felt, hvor eleverne har mulighed for at udvikle sig personligt, socialt, dannelsesmæssigt og fagligt. På Hadsten Fri Fagskole er der tre gange om året længere ture ud i verden – enten for hele holdet samlet, eller for de enkelte linjer. Alle ture er tilrettelagt, så der både er undervisning, pædagogisk tilrettelagt samvær og fri tid. Turene har også et socialt sigte, idet eleverne på studietur kan opleve nye aktiviteter, der afføder nye netværk og nye relationer internt i elevgruppen, til gavn for samværet og fællesskabet på skolen.

Udlands turen skal bidrage til at give eleverne forståelse for, at vi lever i en globaliseret verden, hvor andre kulturer, traditioner og sprog end vores gør sig gældende. Eleverne vil

opleve det internationale aspekt når de fx skal kommunikere på et andet sprog, spise en ret fra en anden madkultur og generelt begå sig i et andet land. Vi vil gerne byde eleverne på en tur fuld af anderledes oplevelser i et fællesskab på tværs af interesser.

Vores linjeture planlægges af linjelærerne, og skal tilpasses de særlige behov, der knytter sig til de forskellige linjer. Turene skal inspirere og motivere eleverne, og hjælpe dem til at få en udvidet forståelse af linjefaget og dets muligheder. Friluftsturen tilrettelægges af friluftslærerne, og skal dels give eleverne mulighed for at bruge nogle af de færdigheder,

de har tilegnet sig gennem undervisningen i faget, og dels lære dem nyt – både omkring praktiske forhold under åben himmel, men også omkring personlig udvikling.

## **Vejledning-herunder brobygning og OSO**

På Hadsten Fri Fagskole, Linieskolen, prioriteres vejledning højt. Alle elever modtager vejledning, og den foregår såvel individuelt som i grupper.

Formålet med vejledningen er

at understøtte elevens uddannelses-, erhvervs- og livsvalg, og at fremme den enkeltes evne til at gennemføre planer

at give eleverne mulighed for at blive afklarede mht. videreuddannelse og andre livsvalg, der er relevante for den enkelte

Eleverne får rådgivning og vejledning i forberedelse af deres uddannelses- og erhvervsvalg med udgangspunkt i de uddannelsesplaner, eleverne har med fra grundskoleforløbet. Den individuelle vejledning og/eller gruppevejledningen orienterer eleverne om ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser samt SU-regler. Vejlederen tilbyder individuel hjælp til afklaring af ønsker og muligheder for den enkelte. Som en del af vejledningen vil informationssøgning indgå.

Eleverne har mulighed for at komme i praktik, normalt af 1-3 ugers varighed med udgangspunkt fra skolen. Vejleder og den enkelte elev forbereder og efterbehandler praktikforløbet sammen og bruger det i det videre vejledningsforløb.

Vi tilrettelægger i efteråret brobygning for alle eleverne ud fra de tre linjer de følger, i samarbejde med vore erhvervsskolepartnere Tradium, SOSU-Midt og VidenDjurs. For 10.klasse eleverne er brobygningen obligatorisk og kun enkelte af de øvrige elever deltager ikke i brobygningen, men er i stedet i praktik. Udover denne brobygning er en række elever i endnu en brobygning, til afklaring af evt. alternativ uddannelse.

På baggrund af brobygning og de første praktikker skriver 10.klasse eleverne i januar - februar den obligatoriske OSO opgave, til hjælp til afklaring af uddannelsesvalget til 1.3.19.

Som en del af undervisningen i løbet af året besøges relevante uddannelsesinstitutioner. Skolens vejleder deltager i samarbejdet med forældre, UUvejledere, sagsbehandlere og andre relevante personer, således at alle elever i god tid inden skoleårets afslutning ved, hvad de skal videre med.



## Særlige tilbud om støtte

### Inklusion

Ud fra PPR udtalelser fra hidtidig skole eller anden sagkyndig kan vore elever tildeles inklusionsstøtte. Forstander har også ret til efter vurdering at tildele inklusionsstøtten. Inklusionsstøtten beskrives og planlægges i et samarbejde mellem kontaktlærer og elev, ud fra de beskrevne udfordringer der danner grundlag for tildelingen. Det kan have form af at få støtte fra en lærer 2 i klassen, arbejde fagligt i mindre grupper og lignende.

### Specialundervisning

Såfremt det fra PPR anbefales at den unge har behov for mere end 9 timers støtte til undervisningen om ugen, tilrettelægger vi dette. Vi tager udgangspunkt i den enkelte elevs læringsforudsætninger og behov i forhold til både undervisningen og det pædagogiske samvær. Sammen med eleven og evt. forældre lægges en plan for tilrettelæggelsen, indsatsområder og omfang. Denne plan underskrives og evalueres halvvejs i skoleåret og ved årets afslutning.

### Mentorordning

UU-vejlederen har mulighed for på uddannelsesplanen at anføre, at den unge skal have mentorstøtte til gennemførelse af skoleåret. Dette kan hos os have form af ekstra tid med kontaktlæreren eller tildeling af støtte fra pædagog. Fokus er ofte på gennemførelse og personlige og sociale forhold, versus inklusions- og specialstøtten som retter sig konkret mod undervisningen.

## Kontaktlærerordning

Hver elev tilknyttes en kontaktlærer. I 2018-19 er kontaktlærersystemet organiseret som to lærere sammen om en gruppe elever, men med en defineret primær og sekundær k-lærer. Kontaktlæreropgaven er at bygge den primære relation til eleven, varetage stort og småt i hverdagen om og med den unge, være koordinerende ift. kollegerne, og varetage kontakten til hjemmet.

K-læreren har det overordnede ansvar for elevplan, og diverse støtteplaner. K-lærer holder halvvejsmøde og andre relevante møder med både forældre og andre interessenter omkring den unge, f.eks. STU-plans møder med videre. Dette kan være med deltagelse af vejleder eller forstander.

Årets praktikker tilrettelægges dels med udgangspunkt i linjerne, - men der kan også lægges praktikker som K-læreren organiserer, hvis de ikke har linjerelevans men tager udgangspunkt i mere personlige afklaringsbehov.

## Evaluering

I alle fag og projekter evalueres løbende med eleverne. Det være sig ved afslutning af et tema eller en projektperiode. Formålet med evalueringerne at dels den læringsfokuserede: hvad har den enkelte elev og hvad har elevfællesskabet fået med sig fra denne periodes undervisning? Dels den lærer-fokuserede: hvad kan evalueringen bidrage af viden om undervisningens tilrettelæggelse og progression i den næste periode. Løbende på lærermøder formidles den opsamlede viden til kollegerne .

## Afrunding

Vi reviderer løbende vores indholdsplan. Har du spørgsmål til indholdsplanen, eller ønsker du at få noget uddybet, er du meget velkommen til at henvende dig på skolen til forstander Inge-Dorte Wandall

Hadsten, august 2018